

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”

APROB

Negrean Mariana, directoare
CEMF „Raisa Pacalo”

„ 17 ” mai 2023

CURRICULUMUL STAGIULUI DE PRACTICĂ

P.07.O.046 STAGIUL PRACTIC DE SPECIALITATE NR. II

Specialitatea **91310. Îngrijirea bolnavilor**

Calificarea **Asistent medical MD/4/0913/052**

Aprobat:

La ședința Consiliului metodic științific din 25 aprilie 2023,

COBÎLEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică *[Signature]*.

La ședința Catedrei Discipline Terapeutice din 10 martie 2023,

Tomulescu Liuba, șefa catedrei Discipline Terapeutice *[Signature]*.

Coordonat cu:

Cabinetul Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății,

SAVCA Diana, șefa Cabinetului Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății

[Signature], „27” aprilie 2023.

Autori:

TOMULESCU Liuba, șefă catedră Discipline terapeutice, profesoară la disciplina Medicină internă și geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior, coordonator grup de lucru

NEGREAN Mariana, directoare, grad managerial superior, profesoară la disciplina Medicină internă, geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior

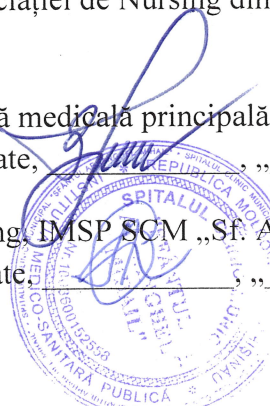
CRÎȚCHI Tatiana, directoare adjunctă pentru instruirea practică, grad managerial doi, profesoară la Discipline igienice, grad didactic superior

Recenzenți:

STEMPOVSCAIA Elena, doctor în științe psihopedagogice, conferențiar universitar, Catedra Psihopedagogie specială, președintele Asociației de Nursing din RM, *[Signature]*, „06” 04 2023.

ABDURAHMANOVA Zinaida, Asistentă medicală principală, IMSP Institutul Mamei și Copilului, categorie superioară în specialitate, *[Signature]*, „07” 04 2023.

COMERZAN Alina, Vice-director Nursing, IMSP SCM „Sf. Arh. Mihail”, master în științe ale educației, categorie superioară în specialitate, *[Signature]*, „11” 04 2023.

CUPRINS

I.	Preliminarii	4
II.	Motivația, utilitatea stagiului de practică pentru dezvoltarea profesională	5
III.	Competențe profesionale specifice stagiului de practică	6
IV.	Administrarea stagiului de practică	7
V.	Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică	7
VI.	Sugestii metodologice	9
VII.	Sugestii de evaluare a stagiului de practică	10
VIII.	Cerințe față de locurile de practică	13
IX.	Resursele didactice recomandate elevilor	15
X.	Anexe	17

I. PRELIMINARII

Instruirea practică a elevilor reprezintă o parte componentă a procesului educațional și are ca scop aprofundarea cunoștințelor teoretice și a formării deprinderilor practice în pregătirea de specialitate și se realizează la lecțiile practice și stagiile de practică.

Asigurarea calității procesului educațional, formarea și dezvoltarea competențelor profesionale, abilităților practice ale elevilor prin organizarea stagiilor de practică în parteneriat cu agenții economici reprezintă un obiectiv instituțional fundamental.

Sistemul educațional medical se realizează prin combinarea teoriei cu practica. Astfel, organizarea calitativă a stagiilor de practică constituie un instrument eficient de sporire a gradului de inserție a viitorilor specialiști medicali pe piața muncii, deoarece stagiile de practică sunt concepute ca un instrument de dobândire și consolidare a unor abilități practice.

Asistenții medicali instruiți sunt capabili să presteze servicii de îngrijiri individualizate, orientate spre persoană în plan preventiv, reabilitativ, curativ, paliativ, în condiții de staționar și comunitate, repartizate după responsabilitate autonomă, delegată, interdependentă și interdisciplinară.

Calitatea procesului de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali este asigurată de promovarea relațiilor de parteneriat cu agenții economici și de implicarea *asistenților medicali din domeniul practic* în procesul educațional, utilizând atât baza tehnico-materială a instituțiilor medicale, cât și potențialul profesional a specialiștilor din sistemul ocrotirii sănătății.

Procesul de instruire a asistenților medicali, fiind unul complex și bazat pe competențe, formează comportamente adecvate cerințelor sistemului ocrotirii sănătății și suportă schimbări continue la nivelul modernizării tehnologiilor de diagnostic, tratament și îngrijiri medicale; interferenței dintre cerere (înaintate către sistemul sănătății) și ofertă (calitatea serviciilor medicale oferite); managementului activității profesionale a asistentului medical bazat pe proceduri și protocoale.

În *curriculumul Stagiului practic de specialitate nr.II - Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* rezultatele așteptate ale învățării sunt formulate în termeni de competențe profesionale specifice, care sunt dezvoltate și consolidate în cadrul stagiului de practică prevăzut în planul de învățământ.

Procesul de instruire practică în învățământul profesional medical se organizează în corespundere cu documentele legislative și normative din țară, prin coordonarea și racordarea la cerințele europene, care promovează calitatea pregătirii cadrelor medicale cu studii profesionale postsecundare.

1. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, 2021, Hotărârea Guvernului Nr. 208 din 30.09.2021; în: Monitorul Oficial, 2021, nr. 239-248, art. 463.

2. Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de credite de studii transferabile, Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării RM nr. 1205 din 2015.

3. Profilul ocupațional la programul de formare profesională 91310 Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, validat prin Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM Nr. 964 din 17.08.2018 [citat 18.09.2022]. https://cemf.md/uplo ad/PROFIL_OCUPAIONAL/2018_2019 /ANEXA_NR.2.1.1.4_Prof_ocup_AMG.PDF.

4. Standardul calificării la specialitatea Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, Decizia Consiliului Național pentru Calificări Nr.1 din 10.12.2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_4_cncrm_asistent_medical_ingrijirea_bolnavilor.pdf

5. Planul de învățământ la Specialitatea Îngrijirea bolnavilor 91310, calificarea Asistent medical aprobat de MS RM și MEC RM, 2022.

6. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministrului Educației nr. 1086 din 29 decembrie 2016.

Stagiul practic de specialitate nr.II - Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic are drept scop extinderea, aprofundarea și integrarea cunoștințelor și capacităților, formarea competențelor profesionale prin aplicarea abilităților specifice de îngrijire a bolnavilor cu diverse patologii terapeutice.

Un element principal și obligatoriu al stagiului de practică *Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* constă în aplicarea îngrijirilor medicale independente și în cadrul echipei multidisciplinare, respectând permanent drepturile și confidențialitatea privind evoluția stării de sănătate a persoanei îngrijite prin comunicare constructivă și consiliere.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIUII DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Succesul integrării pe piața muncii a viitorului specialist medical va depinde în mare măsură de nivelul înțelegerii specificului activității profesionale alese. Stagiul de practică completează activitatea didactică în cadrul căruia elevii au însușit cunoștințe teoretice privind specificul activității asistentului medical, au dobândit unele deprinderi practice care vor influența aprecierea și determinarea perspectivelor de realizare profesională, proces care va facilita consolidarea cunoștințelor și va forma abilitățile necesare asistentului medical.

Stagiul practic de specialitate nr.II contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale ale asistentului medical necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor și sarcinilor de lucru stabilite în calificarea profesională.

Scopul final al *Stagiului practic de specialitate nr.II - Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* este de a dezvolta la elevi abilități de:

- examinare clinică a bolnavilor, de a depista simptomele afecțiunilor organelor interne, particularitățile patologiilor terapeutice,
- stabilire și argumentare a diagnosticului de nursing,
- trasare a programului de îngrijiri individualizate,
- aplicare a tehnicilor actuale de îngrijiri,
- monitorizare a stării de sănătate a pacienților,
- consiliere a pacienților pentru diverse proceduri de diagnostic și tratament,
- comunicare în promovarea sănătății și stării de bine.

Stagiul practic de specialitate nr.II urmărește să introducă elevii în problematica organizării și desfășurării procesului de acordare a asistenței medicale pacienților în instituțiile medico-sanitare publice și private de tip staționar, implicându-i în realizarea tehnicilor de acordare a îngrijirilor autonome și delegate. În cadrul stagiului de practică elevii dobândesc abilități practice în domeniul specialității alese, bazate pe unitatea de curs *Semiologia bolilor interne*, și

pneumologie cu nursing specific, Ftiziologie și cardiologie cu nursing specific și Gastroenterologie și hepatologie cu nursing specific.

Stagiul practic de specialitate nr.II constituie o activitate complexă de sine stătătoare a elevilor și va contribui la crearea condițiilor de studiere a viitoarelor unități de curs prevăzute de planul de învățământ: S.08.O.026 Nefrologie și hematologie cu nursing specific; S.08.O.027 Patologia chirurgicală cu nursing specific; S.08.A.037 Boli infecțioase cu nursing specific II; S.08.A.036 Asistența medicală primară cu nursing comunitar și îngrijiri la domiciliu etc.

Stagiul practic se desfășoară în spitale sub responsabilitatea profesorilor metodiști din cadrul instituției. Activitatea zilnică a elevilor este desfășurată în instituțiile medico-sanitare publice și private, membre ale consorțului ce asigură implementarea învățământului dual, în secțiile de profil terapeutic. Personalul medical mediu de specialitate și superior de profil supraveghează și monitorizează activitatea elevilor în scopul asigurării calității și siguranței actului medical.

În cadrul stagiului de practică *Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* viitorul asistent medical activează, în cadrul unei echipe, în contact direct cu un individ sănătos sau bolnav, organizează, acordă și evaluează îngrijirile medicale acordate, pe baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite.

Stagiul practic de specialitate nr.II – Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic, este organizat în semestrul VII al anului IV de studii, pe parcursul a 2 săptămâni, precede examenele de promovare, se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice de tip staționar și se finalizează cu susținerea examenului prin prezentarea publică a raportului stagiului de practică.

Evaluarea manoperelor practice este efectuată de asistenții medicali în baza protocoalelor instituționale, *Procedurilor Operaționale și Protocoalelor/algoritm al deprinderilor practice, ediția a II-a, Chișinău, 2017.*

III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ

CPS1. Aplicarea principiilor de examinare și îngrijire a pacientului în baza criteriilor ce țin de cadrul juridic, economic și ecologic.

CPS2. Pregătirea pacientului terapeutic, asistarea și participarea în diagnosticarea medicală și tratament.

CPS3. Identificarea patologiilor terapeutice cu stabilirea măsurilor de îngrijiri orientate spre pacient în baza cunoștințelor și competențelor dobândite cu asigurarea calității îngrijirilor.

CPS4. Planificarea situațiilor de îngrijire și stabilirea în mod independent a asistenței medicale necesare în baza cunoștințelor teoretice și clinice științific argumentate.

CPS5. Aplicarea individualizată a îngrijirilor terapeutice, indiferent de statutul social, religie, etnie, cultură și alte aspecte specifice bazate pe principiile eticii și deontologiei medicale.

CPS6. Acordarea asistenței medicale de urgență în diverse situații de criză conform Protocoalelor Clinice Naționale.

CPS7. Promovarea modului sănătos de viață prin implicarea activă în menținerea sănătății.

IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ

Codul stagiului de practică	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
P.07.O.046	Stagiul practic de specialitate nr.II - <i>Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic</i>	VII	2	60	decembrie	Portofoliul	2

V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activități/sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
<i>UC1.</i> Inițierea elevilor cu cerințele față de realizarea stagiului de practică, documentația și regulile tehnicii securității muncii.	Agenda formării profesionale	Prezentarea agendei de formare profesională completată	6 ore
<i>UC2.</i> Trierea și înregistrarea pacienților în secția de internare.	Fișa medicală a pacientului Acordul informat al pacientului Foaia de temperatură	Prezentarea fișei medicale completată conform cerințelor Sistemului Informațional Integrat în Sănătate în spitale Prezentarea foii de temperatură completată	
<i>UC3.</i> Familiarizarea cu documentația secției terapeutice.	Lista cu documente din secția terapeutică	Prezentarea listei de documente elaborată	6 ore
<i>UC4.</i> Pregătirea fizică și psihică a pacientului pentru investigațiile de laborator/instrumentale/funcționale.	Pacienți pregătiți către investigații conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei menționată în agenda formării profesionale	
<i>UC5.</i> Prelevarea materialului biologic pentru examinările de laborator.	Material biologic prelevat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei menționată în agenda formării profesionale	
<i>UC6.</i> Determinarea, înregistrarea și monitorizarea indicilor vitali.	Foaia de temperatură	Prezentarea foii de temperatură completată integral	6 ore
<i>UC7.</i> Participarea la primirea și predarea serviciului asistentului medical de salon.	Fișa de post a asistentului medical Fișa cu cerințele față de primirea/	Prezentarea fișei de post a asistentului medical Prezentarea fișei	

	predarea serviciului asistentului medical		
UC8. Extragerea indicațiilor din foile de prescripții medicale.	Registrul pentru selecția medicamentelor indicate pacienților	Prezentarea registrului	
UC9. Promovarea modului sănătos de viață în prevenirea maladiilor netransmisibile.	Proiect de sănătate	Prezentarea proiectului de sănătate	12 ore
UC10. Familiarizarea cu măsurile regimului sanitar-igienic în sala de tratament, cu respectarea cerințelor, ordinelor în vigoare ale MS RM.	Lista cu ordine în vigoare ce țin regimul sanitar-igienic	Prezentarea listei cu ordine în vigoare elaborată	6 ore
UC11. Pregătirea sălii de tratament pentru lucru.	Sala de tratament pregătită de lucru conform cerințelor în vigoare	Evaluarea corectitudinii pregătirii sălii de tratament pentru lucru	
UC12. Prelucrarea utilajului medical în dependență de tipul lui.	Utilajul medical prelucrat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei menționată în agenda formării profesionale	6 ore
UC13. Dozarea corectă a medicamentelor indicate pacienților.	Lista remediilor medicamentoase dozate pe perioada stagiului de practică	Prezentarea listei remediilor medicamentoase dozate	
UC14. Respectarea tehnicii securității în administrarea medicamentelor pe diverse căi.	Injecții i/v, i/m/, s/c, i/d	Evaluarea respectării algoritmului manoperei (numărul de manopere realizate)	6 ore
UC15. Montarea sistemelor pentru perfuzie și tehnica perfuziei intravenoase.	Perfuzii intravenoase montate și aplicate	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC16. Segregarea deșeurilor medicale conform codului de culori.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării gestionării deșeurilor medicale	6 ore
UC17. Completarea documentației din sala de tratament.	Documentația din sala de tratament	Prezentarea listei de documente elaborată	
UC18. Reflectarea rezultatelor stagiului de practică în actele de totalizare.	Portofoliul stagiului de practică Agenda formării profesionale Raportul stagiului de practică Referința elevului Proiectul de sănătate	Prezentarea publică a portofoliului Susținerea raportului stagiului de practică	6 ore

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice oferă idei de bază în elaborarea și organizarea activității stagiului de practică, fundamentat pe formarea la elevi a competențelor profesionale. Deoarece stagiul de practică are un pronunțat caracter aplicativ, accentul va fi pus pe metodele acționare în care elevul să fie subiect cu rol de participant activ, încrezut și responsabil pentru activitatea desfășurată.

Conținuturile *Stagiului practic de specialitate nr.II* trebuie să fie abordate într-o manieră integrată, corelate cu particularitățile și nivelul inițial de pregătire al elevului. Curriculumul are o structură flexibilă, deci poate încorpora în orice moment noi mijloace, tehnici sau resurse didactice. Profesorul metodist alege strategiile, metodele, procedeele și tehnicile didactice reieșind din particularitățile individuale ale elevului și ale grupului de elevi, în corespundere cu situațiile raportate la viața reală. Direcțiile de bază în alegerea strategiilor didactice vor fi:

- metodele active: învățarea prin descoperire; învățarea problematizată; învățarea prin cooperare; exercițiul; simularea/demonstrarea;
- realizarea unor observații: observarea sistematică și independent a pacientului; studiul de caz; elaborarea planurilor de îngrijiri;
- operarea cu diferite alternative explicative: interpretarea unor acțiuni/fapte sau procese; elaborarea de proiecte individuale de promovare a sănătății; a prezentărilor PowerPoint; posterelor etc.

Ele vor contribui la dezvoltarea la elevi a receptivității, capacității de abordare rațională a problemelor medicale ale pacientului, care vor ajuta elevul să-și proiecteze, implementeze și să aplice comportamente necesare unui specialist medical competitiv și rațional.

Delegarea elevilor la *Stagiului practic de specialitate nr.II - Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* este anticipată de informarea elevilor cu privire la tipul, locul realizării stagiului de practică, normele și cerințele securității și sănătății în muncă, precum și alte aspecte organizatorice. Elevilor li se oferă foaia de delegare în care este indicat ordinul de repartizare la stagiul de practică.

Pe parcursul realizării stagiului de practică, toate activitățile elevilor sunt supravegheate de către profesorul metodist și asistentul medical, mentor din partea instituției medico-sanitare publice/private.

Managementul activității profesorului metodist/mentorului este asigurat de o gamă de documente reglementative și de evaluare, care sunt perfectate și gestionate în termenii stabiliți. Nomenclatorul de acte pentru profesorul metodist include:

1. Obligațiunile profesorului metodist/mentorului în cadrul stagiului practic.
2. Raportul de autoevaluare a activității profesorului metodist privind efectuarea stagiului practic.
3. Registrul de evidență a frecvenței și reușitei elevilor pentru anul de învățământ, propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Pe parcursul realizării *Stagiului practic de specialitate nr.II*, elevii completează portofoliul stagiului de practică, conform *Nomenclatorului de acte (Anexa nr.1)*. Activitățile de perfectare/completare a documentației recomandate stimulează la elevi abilitățile specifice de lucru cu documentația de referință, dezvoltă responsabilitatea elevilor, asigură posibilitatea de evaluare finală a stagiului de practică.

Nomenclatorul de acte pentru *Stagiului practic de specialitate nr.II* include următoarele documente:

1. Extras din ordinele cu privire la activitatea internă – dezinfecția, profilaxia infecției asociate asistenței medicale, profilaxia infecției HIV/SIDA, profilaxia hepatitelor virale, etc.
2. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului nr. 192 din 24.03.2017
3. Raport privind realizarea stagiului de practică.
4. Referința elevului.
5. Agenda formării profesionale - model propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
6. Produsele realizate pe parcursul stagiului de practică: foaia de temperatură, lista cu documente din secția de internare, lista cu ordine despre activitatea curentă a instituțiilor medicale, plan de îngrijire, lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP, registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților, fișa de post a asistentului medical, proiect de sănătate etc.

Agenda formării profesionale (*Anexa nr.2*) reprezintă un instrument de înregistrare și monitorizare a activităților realizate de către elevi la locul de desfășurare a stagiului de practică. Elevii vor consemna în Agenda formării profesionale sarcinile de lucru planificate și realizate, de asemenea vor fi descrise zilnic activitățile realizate. Activitățile înregistrate în agenda formării profesionale sunt evaluate zilnic prin notă și semnătură de către reprezentantul IMSP.

Calitățile profesionale, atitudinale și psihosociale demonstrate de către elevi pe parcursul *Stagiului practic de specialitate nr.II*, sunt evaluate de către specialistul din domeniul practic și specificate în Referința elevului (*Anexa nr.3*), care este semnată de conducătorul din partea unității economice și confirmată cu ștampila. Referința ulterior este arhivată în dosarul personal al elevului.

În vederea îmbunătățirii stării de sănătate și a bunăstării populației Republicii Moldova, pe parcursul *Stagiului practic de specialitate nr.II* elevii elaborează și prezintă public *Proiecte de sănătate (Anexa nr.4)* (prezentare în formatul Power-Point și pe suport de hârtie) în unul din domeniile actuale ale medicinei moderne: *tuberculoza pulmonară, diabetul zaharat, hepatitele virale acute și cronice, alimentația sănătoasă, violența și abuzul față de copii, impactul deprinderilor vicioase (fumatul, utilizarea alcoolului, abuzul de substanțe psihoactive, narcomania), serviciile de sănătate în școli* (drepturile și responsabilitățile copilului/clientului, contracepția în adolescență) etc.

La finele instruirii practice, elevul structurează și întocmește un raport despre activitatea realizată în instituția medico-sanitară publică/privată conform cerințelor propuse în model (*Anexa nr.5*). Raportul stagiului de practică se întocmește pe parcursul desfășurării stagiului de practică, iar după finisarea perioadei stagiului de practică, se prezintă pentru control și avizare conducătorului stagiului de practică. Elaborarea raportului stagiului de practică dezvoltă capacitățile de generalizare și analiză referitor la activitățile realizate.

VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activitatea didactică reprezintă un sistem al interferenței celor trei activități: predare – învățare – evaluare, care se desfășoară simultan și asigură eficiență doar în cazul când formează o unitate, o continuitate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de soluționare a problemelor într-un context dat. Prin urmare, pentru evaluarea abilităților specifice și a competențelor profesionale trebuie identificate cunoștințele acumulate, deprinderile formate, atitudinile și abilitățile dezvoltate.

Evaluarea stagiului de practică se realizează atât pe perioada de desfășurare a practicii, cât și la finalizarea acestei activități. Evaluarea scoate în evidență nivelul în care se formează competențele profesionale specifice, va viza aprecierea nivelului de dezvoltare la elevi a competențelor profesionale conform curriculumului stagiului de practică.

Obiectivele evaluării formării prin practică vor urmări progresul *asistentului medical* cu referire la abilitățile profesionale specifice formate, inițiativa profesională, atitudinile față de pacient și față de profesia aleasă, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale. Procesul de evaluare este continuu, obiectiv și deschis.

Evaluarea continuă a sarcinilor practice aplicative se realizează în perioada de desfășurare a *Stagiului practic de specialitate nr.II* de către asistentul medical superior/principal din instituția medicală.

Evaluarea sumativă a *Stagiului practic de specialitate nr.II – Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic* se va realiza la sfârșitul stagiului practic de către profesorul metodist și reprezentantul din partea instituției medicale în baza:

- realizării Curriculumului stagiului practic și activității elevului pe parcursul stagiului practic, evaluată de asistentul medical superior/principal din instituția medicală;
- completării și prezentării portofoliului: complexitatea portofoliului, corectitudinea completării agendei de formare profesională, prezentării publice a proiectului de sănătate, elaborării și prezentării publice a raportului cu privire la realizarea stagiului de practică, respectarea disciplinei de muncă și existența aprecierii date de conducătorul practicii din partea agentului economic;
- calculării mediei simple cu sutimi fără rotungere, formată din notele curente acumulate zilnic și nota acordată pentru portofoliul stagiului de practică.

$$\text{MSP} = (\text{MNC} + \text{NAP}) : 2$$

MSP - media stagiului practic

MNC - media notelor curente

NAP - nota acordată pentru portofoliu

Cadrul didactic/mentorul din cadrul instituției medicale își va alege setul de metode de evaluare, precum și materiale - instrumente de evaluare, formele de evaluare ce corespund conținuturilor stipulate în capitolul V. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică. Aprecierea se va face în baza de criterii. Criteriile de notare contribuie la formularea unei evaluări obiective. Astfel, în calitate de criterii de apreciere a produsului realizat de către elevi sunt recomandate:

Nr. d/o	Categoria de produs	Criterii de evaluare a produsului
1.	Agenda formării profesionale a elevului	<ul style="list-style-type: none"> • relevanța completării agendei, • veridicitatea conținutului expus, • calitatea prezentării textuale, • respectarea normelor prestabilite, • completitudinea agendei.
2.	Produse elaborate	<ul style="list-style-type: none"> • corespunderea cu standardele de realizare, • creativitatea, • calitatea proceselor, • completitudinea produsului,

		<ul style="list-style-type: none"> ● elaborarea și structura produsului, ● calitatea materialului folosit, ● corectitudinea interpretării, ● respectarea termenilor de elabo-rare.
3.	Proiect de sănătate	<ul style="list-style-type: none"> ● realizat în format PowerPoint, ● prezentarea conține 15 – 20 slide-uri, ● primul slide al prezentării conține: titlul prezentării, numele și prenumele elevului care a elaborat, specialitatea, calificarea, grupa și anul de studii, ● structura prezentării: planul proiectului, argumentul, grupul țintă, conținutul conform planului, concluzii, biblio-grafie, ● imagini de calitate, scheme, tabele etc. specifice subiectului abordat, ● mesaje cheie concrete, formulate corespunzător grupului țintă, ● fiecare slide conține titlu, respectă regula 6/6: o idee centrală pe slide, maxim 6 linii de text, maxim 6 cuvinte pe linia de text.
4.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite, ● corectitudinea formulării conținutului, ● conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical, ● completitudinea raportului, ● originalitatea, ● creativitatea.
5.	Portofoliul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● respectarea nomenclatorului de acte, ● corectitudinea completării cu produsele din nomenclatorul de acte, ● relevanța, ● veridicitatea, ● completitudinea, ● calitatea prezentării textuale a produselor, ● respectarea normelor prestabilite.

Notele obținute la stagiul de practică se iau în calculul mediei academice semestriale a elevului. Creditele de studii transferabile se acordă pentru nota de promovare 5,00 și mai mult.

VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ

Activitatea instituțiilor medico-sanitare publice/private este orientată atât spre protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață, cât și spre monitorizarea și dirijarea stagiilor de practică.

Stagiul practic de specialitate nr.II – Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private care asigură servicii de asistență medicală de performanță. Modalitatea de identificare a unității economice pentru desfășurarea stagiului de practică se realizează după cum urmează:

- a. unitatea economică aprobată prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;
- b. unitatea economică este selectată la propunerea elevului. Analiza și validarea locurilor de practică selectate de elevi se realizează de către Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze clinice pentru realizarea instruirii practice.

Stagiul de practică efectuat în cadrul unităților economice se organizează și se desfășoară în baza Contractului de parteneriat.

Bazele practice – unitățile economice din domeniul sănătății, corespund următoarelor cerințe:

- profilul instituției medico-sanitare publice corespunde conținuturilor de instruire.
- mentorii - personalul medical mediu din instituțiile medico-sanitare publice, responsabil de instruirea practică a elevilor, este instruit în domeniul psihopedagogiei.
- mentorii manifestă respect și reponsabilitate pentru educația profesională a viitorilor specialiști și participă activ în procesul de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali.
- instituțiile medico-sanitare publice/private manifestă un management instituțional de performanță, participativ, abordat complex și sistemic, încât personalul medical implică activ elevii în procesul de acordare a serviciilor medicale populației;
- instituțiile medico-sanitare publice/private au capacitatea necesară pentru încadrarea tuturor elevilor în activitățile curativ-preventive și de îngrijire;
- multitudinea de servicii medicale prestate de instituția medico-sanitară publică/privată corespunde cu volumul de competențe și abilități necesare pentru antrenare în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură respectarea prevederilor contractului/convenției-cadru de parteneriat privind efectuarea stagiului de practică al elevilor;
- instituțiile medico-sanitare publice/private organizează și asigură condiții corespunzătoare pentru desfășurarea eficientă a stagiului de practică în corespundere cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private desemnează conducătorul de practică din cadrul unității economice din rândul specialiștilor de înaltă calificare și cu experiență în domeniu;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură accesul elevilor la fondul de literatură de specialitate de care dispune unitatea economică, diverse proiecte de dezvoltare, alte materiale, la utilajul și echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;

- instituțiile medico-sanitare publice/private efectuează instructajul elevilor privind aspecte de organizare și norme de protecție/de securitate a muncii;
- instituțiile medico-sanitare publice/private se includ în procesul de formare prin practică a elevilor, antrenându-se în organizarea și desfășurarea instruirii practice, soluționarea problemelor posibile;
- instituțiile medico-sanitare publice/private evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de elev, precum și comportamentul și modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității economice.

Lista orientativă a instituțiilor medico-sanitare publice/private la care se va desfășura *Stagiul practic de specialitate nr.II – Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic*:

Nr.	Denumirea instituției medicale
1.	IMSP Institutul Oncologic
2.	IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”
3.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”
4.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”
5.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Gheorghe Paladi”
6.	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4
7.	IMSP Institutul Cardiologic
8.	IMSP Spitalul Clinic de boli infecțioase „Toma Ciorbă”
9.	IMSP Institutul de Medicină Urgentă
10.	IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”
11.	IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății al RM
12.	Spitalul Internațional Medpark
13.	Centrul de reabilitare medicală „Neokinetica”
14.	Centrul Medical Med Family

Lista orientativă a locurilor de muncă/posturilor la care se va desfășura *Stagiul practic de specialitate nr.II – Îngrijiri individualizate a bolnavilor în staționarul terapeutic*:

Nr.	Locul de muncă/postul	Cerințe față de locul de muncă/postul propus elevului
1.	Secția de internare	Secția de internare asigurată cu necesarul pentru: înregistrarea pacienților; întocmirea actelor medicale; examinarea clinică a pacienților; acordarea asistenței medicale de urgență în caz de necesitate; prelucrarea parțială a bolnavilor; verificarea temperaturii și datelor antropometrice.
2.	Secția curativă a staționarului terapeutic	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru pacienți. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor autonome și delegate pacienților.

IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	BABIUC, C., DUMBRAVA, V-T., Medicina internă, Chișinău, 2007: Centrul Editorial-Poligrafic. 668 p., ISBN: 978-9975-100-20-500.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
2.	BAGHIU, V., Teoria și practica nursing, volumul V, Nursing în medicina internă, București, 2020: Editura Cartea medicală. 464 p., ISBN 978-973-160-104-5.	Catedra CEMF „Raisa Pacalo”	1
3.	BORUNDEL, C., Medicină internă. pentru cadre medii, 2010: Editura ALL. 952 p., ISBN 978-973-571-925-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
4.	BOTNARU, V., Medicina internă, Breviar Modulul Cardiologie, Chișinău, 2008: Editura F. E.-P „Tipografia Centrală”. 224 p., ISBN 978-9975-78-676-8	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	2
5.	BOTNARU, V., Boli cardiovasculare Chișinău, 2008: 509 p., ISBN 9975-78-290-6.	Catedra Discipline terapeutice, CEMF „Raisa Pacalo”	1
6.	BOTNARU, V., Medicina internă, Breviar Modulul Pneumologie, Chișinău, 2009: Editura F. E. - P „Tipografia Centrală”. 732 p., ISBN 978-9975-78-732-1.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
7.	FRIPTU, R., EMILIAN, R., COBÎLEANSCHI, S., URSU, L., COPACEANU, E., DICUSARĂ, N., COVALCIUC, E., GURBULEA, G., SUVAC, A., POSTICA, L., SCOARȚĂ, E., Bazele îngrijirii omului sănătos și bolnav, Suport de curs, Chișinău, 2017: 295 p., ISBN 978-9975-53-869-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
8.	IAVORSCHI, C., USTIAN, A., VÎLCĂ, V., Ftiziologie, Ghid, Chișinău, 2011: 101 p., CZU 616.24.-002.5:616-074.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	5
9.	CUCIERU, E., CUȘNIR, R., ȚURCAN, T., BADICICO, L., Tehnici de îngrijire în pediatrie, Chișinău, 2005: Î.I., „Angela Levința”, 82 p., ISBN – 9975-9835-1-0.	Catedra Pediatrie CEMF „Raisa Pacalo”	1
10.	Friptuleac, G., Promovarea sănătății și educația pentru sănătate (teorie și practică), Chișinău, 2018: Centrul Editorial – Poligrafic Medicina, 332 p., ISBN 978-9975-82-102-5.	PDF1.tmp (usmf.md)	
11.	MANOLACHE, A., NEGREAN, M., STEMPOVSCAIA, E., GRECU, A., PINTEAC, O., ABDURAHMANOVA, Z., Protocol/Algoritm al deprinderilor practice,	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1085

	calificarea Asistent medical, ediția a II-a., Chișinău, 2017: Tipogr. Prag-3 SRL, 470 p., ISBN 978-9975-53-888-6.		
12.	MOZES, C., Tehnica îngrijirii bolna-vului, București, 2006: Editura Medi-cală, 1246 p., ISBN 973-39-0320-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	180
13.	NEGREAN, M., TOMULESCU, L., col. aut., Medicina internă cu nursing specific, suport de curs, Ed.II., Chișinău, 2017: Tipogr. Sirius, 648 p., ISBN 978-9975-57-237-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
14.	ОБУХОБЕЦ, Т. П., ЧЕРНОВА, О.В. Основы сестринского дела, Феникс, 2017: 766 p., ISBN 978-5-222-26863-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
15.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Tehnici și manopere pentru asistenții medicali, Brașov, 2017: 253 p., ISBN 978-606-8814-43-8.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
16.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților, Vol. I. Brașov, 2018: Editura Creator, 162 p., ISBN 978-606-8814-79-7.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
17.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea pacienților, Vol. II. Brașov, 2017: Editura Creator, 141 p., ISBN 978-606-8814-77-3.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
18.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea Pacienților. Vol. III. Brașov, 2018: Editura Creator, 140 p., ISBN 978-606-8953-09-0.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
19.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea Pacienților. Vol. IV. Brașov, 2018: Editura Creator, 156 p., ISBN 978-606-8853-10-6.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
20.	STEMPOVSCAIA, E., responsabil de ediție, Standarde de îngrijiri - nursing pentru asistente medicale și moașe, Chișinău, 2010: Tipog. GrafemaLibris, 312 p.	15099-15088-Standarde2520de2520ingrijiri2520nursing.pdf (gov.md)	
21.	PRISACARI, V., Ghid de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale, Ediția II. Chișinău, 2009: Ed. SRL „T-PAR”, 312 p., ISBN – 978-9975-9959-4-8.	Ghid-supravegherea inf nosocom ed II_-37051.pdf (usmf.md)	
22.	TITIRCĂ, L., Ghid de nursing cu tehnici de evaluare și îngrijiri corespunzătoare nevoilor fundamentale, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 414 p., ISBN 973-9320-84-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
23.	TITIRCĂ, L., Tehnici de evaluare și îngrijiri acordate de asistenții medicali, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 399 p., ISBN 973-9320-67-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
24.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md)	

X. ANEXE

Anexa nr.1 - Nomenclatorul de acte al stagiului practic Stagiul practic de specialitate nr.II

Anexa nr.2 - Agenda formării profesionale.

Anexa nr. 3 - Referința elevului.

Anexa nr.4 - Proiectul de sănătate.

Anexa nr.5 - Raportul stagiului de practică.